Leerplicht jaarverslag 2021-2022

Een veelbewogen schooljaar

Net als de afgelopen jaren, was ook dit schooljaar weer een moeilijk jaar voor leerlingen, ouders en docenten. De coronapandemie duurde voort en dat bracht weer allerlei beperkingen met zich mee. Bovendien kreeg onze gemeente, net als veel andere gemeenten, de opgave om tijdelijk Oekraïense vluchtelingen op te vangen.

Voor de tijdelijke huisvestiging van de vluchtelingen vonden we een oplossing in het inrichten van een cruiseschip bij de Veerdam in Druten. Daarnaast wonen er sinds het begin van de oorlog ook vluchtelingen bij gastgezinnen. Medewerkers van onze gemeente en welzijnsorganisatie MeerVoormekaar hebben met man en macht gewerkt om dit voor elkaar te krijgen. Ze hadden het echter niet gekund zonder de tomeloze inzet van de vrijwilligers en tolken.
De gevluchte Oekraïense jongeren in de leeftijd van 5 tot 18 jaar vallen onder de Nederlandse Leerplichtwet. De plicht om naar school te gaan geldt immers ongeacht hun verblijfsstatus. De leerplichtambtenaren hadden instructies gekregen om zich hierin terughoudend op te stellen. Toch vonden de meeste Oekraïense jongeren al snel hun weg in onderwijsland. De inzet en bereidwilligheid van de Drutense scholen verdient hierin zonder meer alle lof. Ondanks de Coronabeperkingen, uitval door ziekte en de extra inspanningen rondom de vluchtelingen slaagden de scholen in Druten erin de lessen zo veel mogelijk door te laten gaan.

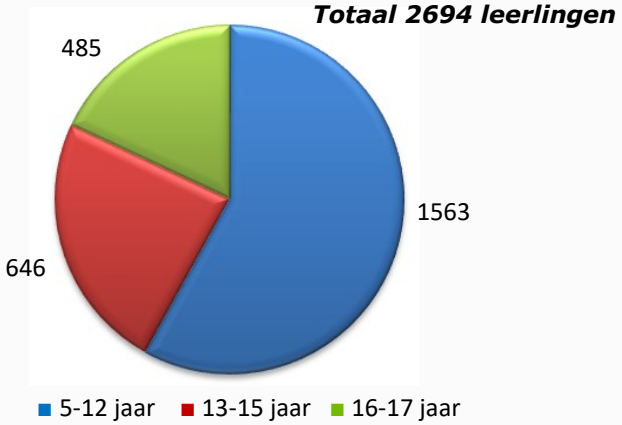
De leerplichtambtenaren hebben intensief samengewerkt met scholen en andere ketenpartners om het recht op onderwijs voor alle kinderen in onze gemeente te waarborgen. In dit jaarverslag informeren wij u over de uitvoering van de leerplichttaken in schooljaar 2021-2022 en de resultaten daarvan. Ik wens u veel plezier bij het lezen ervan.

Gérard de Wildt,
Wethouder Onderwijs gemeente Druten

Leerplicht, hoe werkt het?

Het doel van de leerplichtwet is het recht op onderwijs voor alle kinderen tussen 5 en 18 jaar te waarborgen. Ieder kind heeft recht op onderwijs en tegelijk de plicht om naar school te gaan. Jongeren die elke dag naar school gaan, werken aan hun toekomst!
De gemeente heeft een centrale (wettelijke) rol in het toezicht op de naleving van de leerplichtwet. Die rol wordt in de praktijk uitgevoerd door de leerplichtambtenaar. Dit doen de leerplichtambtenaren door alle jongeren tussen de 5 en 18 jaar een passend traject aan te bieden met onderwijs op de eerste plaats. Pas als onderwijs niet mogelijk is, wordt er gekeken naar andere vormen van participatie, dagbesteding of zorg.
Maatwerk kan alleen gerealiseerd worden door een goede samenwerking met scholen en andere ketenpartners, waarbij we niet praten over, maar juist mét de leerling en ouders. Essentieel hierbij is om zo snel mogelijk in beeld te komen, zodat er door preventief handelen escalatie van problemen voorkomen kan worden. Bij zwaardere problematiek wordt er opgeschaald naar de benodigde hulpverlening. In Druten is er een goede samenwerking tussen leerplicht en de scholen, GGD-artsen, samenwerkingsverbanden en het Sociaal Team. Door samen te werken aan een vroegtijdige signalering en de bijbehorende interventies kunnen we leerlingen en hun ouders helpen waar nodig.

Verdeling leerlingen

Leerplicht-kwalificatieplicht

Een kind is volledig leerplichtig vanaf 5 jaar tot aan het einde van het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Aansluitend op de volledige leerplicht volgt de kwalificatieplicht. Bureau Leerplicht Nijmegen voert de kwalificatieplicht uit voor leerlingen die in Druten wonen.

De kwalificatieplicht loopt door tot de leerling 18 jaar wordt of stopt wanneer de leerling een startkwalificatie heeft. Een startkwalificatie is een HAVO- of VWO- diploma, of een diploma op minimaal MBO-2 niveau.

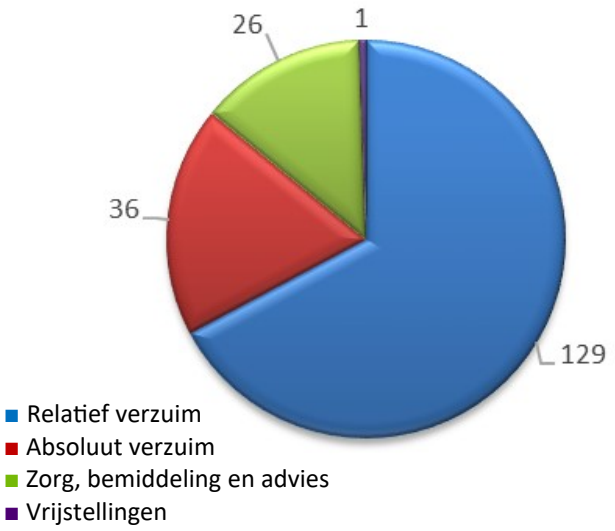
Gemeente Druten

Werkprocessen algemeen

De school is wettelijk verantwoordelijk voor het melden van alle soorten ongeoorloofd verzuim bij de leerplichtambtenaar van de gemeente waarin de betreffende leerling woont. Het is dus erg belangrijk dat verzuim (ook het te laat komen) goed door school wordt geregistreerd. Alleen zo ontstaat er inzicht in verzuimgedrag en is er een goede basis om actie te ondernemen. Wanneer leerplicht een verzuimmelding van een school ontvangt, wordt er een werkproces opgestart. Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofde verzuim is gestopt.
Er zijn verschillende soorten verzuim, namelijk absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) en relatief verzuim (wel ingeschreven op een school, maar sprake van ongeoorloofd verzuim). Onder relatief verzuim valt luxe verzuim (leerling is, zonder toestemming van school op vakantie) en signaalverzuim (verzuim is gerelateerd aan zorg).

Soorten werkprocessen

Totaal 192 werkprocessen

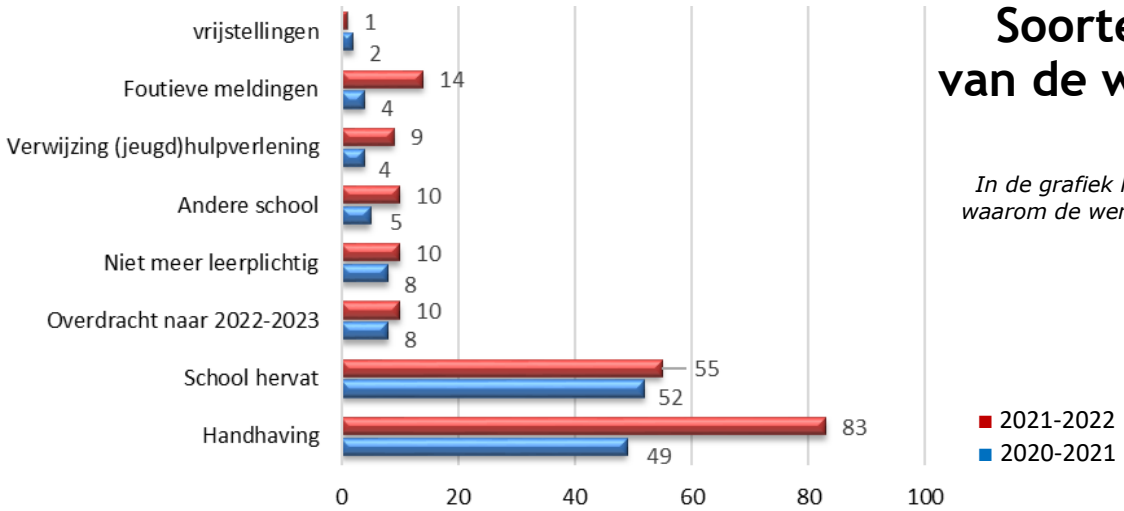
Werkprocessen

In het schooljaar 2021-2022 heeft de leerplichtambtenaar 192 werkprocessen behandeld. Dit is een stijging van maar liefst 45,5% in vergelijking met het vorige schooljaar (132). De stijging zit met name bij het proces relatief verzuim (van 82 naar 129). Deze stijging van 57,3% komt enerzijds door de nog steeds toenemende zichtbaarheid van de leerplichtambtenaar en anderzijds door een steeds betere samenwerking tussen scholen en leerplicht. Dit heeft ertoe geleid dat verzuim adequater en sneller wordt gemeld. En dat is gunstig, omdat snel ingrijpen bij opkomend verzuim ervoor kan zorgen dat achterliggende problemen vroegtijdig kunnen worden opgespoord. Er kunnen dan maatregelen worden genomen om te voorkomen dat het verzuim verder oploopt of zelfs escaleert. Bij het proces absoluut verzuim zien we een flinke stijging van 63,6% (van 22 naar 36). Dit verschil is grotendeels te verklaren doordat een aantal Oekraïense kinderen niet op een school werd ingeschreven. Formeel had dat wel gemoeten, maar leerplichtambtenaren hadden op landelijk en lokaal niveau instructies gekregen om hier niet (meteen) op te handhaven.
Het aantal processen zorg en advies bleef gelijk (26) en het aantal processen vrijstelling is net als het voorgaande schooljaar laag (van 2 naar 1).

De leerplichtambtenaar is bij 7,1% van de leerplichtige leerlingen (5 tot 18 jaar) betrokken geweest. Dat is een stijging ten opzichte van vorig schooljaar (was 4,9%). Dit is toe te schrijven aan de steeds betere samenwerking met scholen. Leerlingen komen daardoor eerder in beeld. De stijging is dan ook een logisch gevolg van het toegenomen aantal verzuimmeldingen. Ruim de helft (56,8%) van de processen betreft leerlingen binnen het voortgezet onderwijs. Relatief verzuim komt het meest voor (67,2%). Bij de werkprocessen zorg, bemiddeling en advies is er geen sprake van ongeoorloofd schoolverzuim, maar is de leerplichtambtenaar preventief betrokken geweest, bijvoorbeeld in het kader van passend onderwijs.
Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofd verzuim is gestopt of als er een vrijstelling is afgegeven. In veel gevallen heeft de leerling de schoolgang hervat, zonder dat er opschaling nodig was. Opschaling is bijvoorbeeld een verwijzing naar zorg (4,7%%) of handhaving (43,2%). Menigmaal bleek er al een hulptraject te lopen. In die gevallen werkten leerplicht en hulpverlening zoveel mogelijk samen. Bij handhaving ging het in verreweg de meeste gevallen om een officiële waarschuwing, waarna in bijna alle gevallen het verzuim stopte.

Soorten uitstroom van de werkprocessen

In de grafiek leest u op welke manier of waarom de werkprocessen zijn afgesloten.

Gemeente Druten

MAS: pas toe of leg uit

Om het verzuim methodisch meer preventief aan te kunnen pakken, heeft de branche organisatie Ingrado, Halt, het OM en de Raad voor de Kinderbescherming de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) ontwikkeld. Dit vanuit de volgende gedeelde visie:

- het doel van de aanpak is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulpverlening bij verzuim;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is, maatwerk dus.

Dit betekent dat de rol van de leerplichtambtenaar ook anders is. Wanneer er sprake is van verzuim, ontvangt de leerplichtambtenaar een melding van school of worden door ouders betrokken. Vervolgens nodigt de leerplichtambtenaar ouders, leerling en eventueel school uit voor een gesprek. Op basis van de uitkomst van het gesprek zijn er op grond van de MAS verschillende opties mogelijk:

- doorverwijzing vrijwillige (jeugd)hulpverlening bij de wijkteams;
- Halt-straf schoolverzuim;
- drang/dwang in een civiel kader (opschaling binnen de (jeugd)hulpverlening);
- dwang in een strafrechtelijk kader (proces-verbaal).

De keuze van de route helpt om een goede aanpak te maken die aansluit op het probleem en ingaat op de achtergrond van het verzuim. Op deze manier voorkom je verdere escalatie en zwaardere hulpverlening op termijn. De nadruk komt hiermee nog meer op preventie te liggen. Het doel is het creëren van een gezamenlijk plan met als doel het beste voor de leerling.

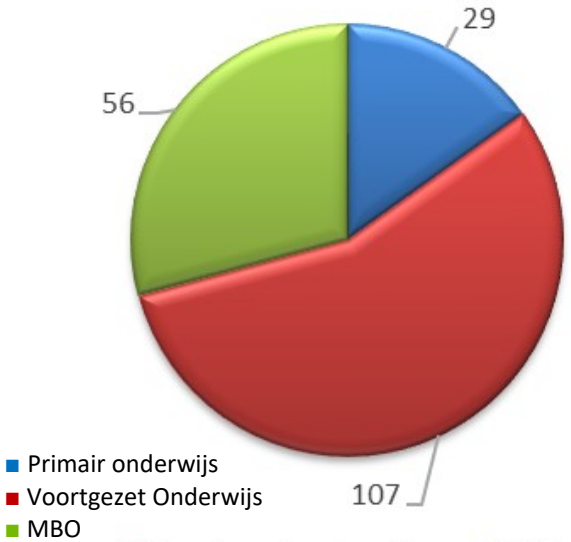
Samenwerking essentieel

Het adequaat aanpakken van schoolverzuim is onmogelijk zonder een goede samenwerking met alle betrokkenen. De oorzaken van verzuimgedrag zijn verschillend. Dit kan liggen bij de leerling zelf, op school, in het gezin of er is sprake van een combinatie van factoren. De leerplichtambtenaar onderzoekt wat de achterliggende oorzaak is. Hiervoor voert de leerplichtambtenaar altijd gesprekken met de leerling en ouder(s), maar ook met school en betrokken netwerkpartners om dit beeld compleet te maken. Zo kan de onderliggende problematiek voor het verzuim gezamenlijk aangepakt worden.

Samen met de leerling, ouders en netwerkpartners wordt oplossingsgericht gewerkt, zodat het de leerling lukt om de schoolgang weer op te pakken.

In het schema rechts is te zien hoe de verhoudingen liggen tussen het aantal behandelende werkprocessen in het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (MBO).

Verdeling processen per onderwijssoort

Gemeente Druten

Aanpak ziekteverzuim

De Medische Advisering Ziekgemelde Leerling (M@ZL) was een landelijke aanpak, ontwikkeld door de GGD en scholen. Het was een project om ziekteverzuim vroegtijdig te signaleren en te begeleiden. De M@ZL is inmiddels opgegaan in de 'Aanpak Ziekteverzuim VO', met als doel het proces ziekteverzuim effectiever en efficiënter te maken.

In de regio Rijk van Nijmegen zijn nog steeds pilots gaande met deze 'Aanpak Ziekteverzuim VO'. Hieraan doen onder andere de twee scholen uit Wijchen mee die voorheen deelnamen aan de M@ZL-pilots. Door de coronapandemie is de pilot verlengd. De huidige scholen hebben buddyscholen gezocht om dezelfde methode te gebruiken. Pax Christi College in Druten heeft via die weg het aflopen schooljaar ook meegedraaid met dit pilottraject. De leerplichtambtenaren participeren hier ook in. Als de pilots succesvol blijken, zullen de basisscholen in de regio naar verwachting ook aansluiten bij deze aanpak. van ziekteverzuim.

Thuiszitters

Thuiszitters zijn leerplichtige leerlingen die zònder vrijstelling voor geregeld schoolbezoek de school voor vier weken of langer niet bezoeken.

In Druten hebben we in het schooljaar 2021-2022 vier keer met een wettelijke thuiszitter te maken gehad. In één geval ging het om een 17-jarige MBO-leerling, tegen wie proces-verbaal is opgemaakt. De overige drie thuiszitters betreffen drie kinderen uit hetzelfde gezin. Zij zitten al lange tijd thuis. Tegen ouders (en één van de oudere kinderen) was vorig schooljaar al proces-verbaal opgemaakt. De zaak is voor de rechter gekomen, maar dit heeft niet geleid tot een oplossing. Er is daarom binnen onze gemeente opgeschaald.

Naast deze thuiszitters zitten er ook leerlingen thuis door ziekte. Hier ligt geen wettelijke leerplichttaak, maar deze leerlingen zijn vaak wel in beeld bij de jeugdarts en/of het samenwerkingsverband.

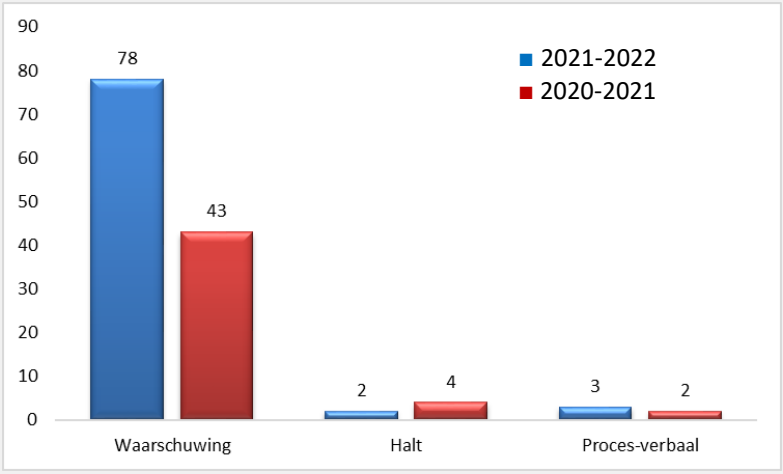
Een roerig schooljaar

Dit schooljaar kende twee uitdagingen: de coronapandemie en de Oekraïense vluchtelingenstroom. De eerste helft van het schooljaar draaide, net als voorgaande jaren, om het coronavirus. Er waren nog steeds allerlei beperkende regels van kracht en vanaf oktober liepen de besmettingen weer snel op. Daar kwam eind 2021 nog een nieuwe coronavariant bij: omikron. Omdat niet duidelijk was hoe gevaarlijk deze variant was, werden uit voorzorg alle scholen in Nederland een week vóór de kerstvakantie gesloten. Docenten, leerlingen en ouders kregen dus met de zoveelste schoolsluiting te maken.

Gelukkig mochten de basis- en VO-scholen op 10 januari 2022 hun deuren weer openen, een week later gevolgd door de mbo-scholen. Mede doordat er in sneltempo een nationale vaccinatiecampagne werd uitgerold, begon het leven voor de meeste mensen eindelijk weer enigszins normaal te worden. Opluchting maakte echter al snel plaats voor zorg en verbijstering toen de Russische president Poetin eind februari 2022 buurland Oekraïne binnenviel. Sinds het uitbreken van deze oorlog zijn veel Oekraïners, vooral vrouwen en kinderen, naar andere Europese landen gevlucht. En zo kwam het dat ook in Druten Oekraïense gezinnen neerstreken. Wettelijk gezien moesten de Oekraïense kinderen direct in Nederland naar school. Echter, op landelijk (en lokaal) niveau werd bepaald dat leerplichtambtenaren hier niet op zouden handhaven. Toch werden de meeste kinderen al spoedig aangemeld bij een school. Veel jonge kinderen vonden een plekje in één van de Drutense basisscholen, waar ze in reguliere klassen werden geplaatst. De oudere kinderen konden terecht op het Pax Christi College, waar tijdelijk een speciale klas voor hen was ingericht. Ze werden door de leerkrachten van het Pax Christi College onderwezen in zes vakken, die in de Nederlandse en Engelse taal werden gegeven. Ter ondersteuning was er tevens een tolk aanwezig. Een zevende vak, de Oekraïense taal, werd door twee meegevluchte docenten verzorgd. De klas startte met acht leerlingen, maar dat aantal liep al snel op.

Scholen en gemeente hebben laten zien dat er met flink doorpakken en goed samenwerken veel mogelijk is. Nu duidelijk is dat de oorlog in Oekraïne langer duurt, zal in het nieuwe schooljaar de tijdelijke klas bij het Pax Christi College worden verruild voor structurelere oplossingen, zoals instroom in de Internationale Schakelklas (ISK) van het Pontem College. Het volgen van onderwijs zal voor deze kinderen dan ook niet langer vrijblijvend zijn.

Handhaving

Een groot deel van de interventies door leerplicht wordt goed afgesloten met heldere afspraken, die ertoe leiden dat de leerling weer naar school gaat. Maar wanneer deze afspraken niet tot het gewenste resultaat leiden, kan de leerplichtambtenaar overwegen om handhavend op te treden.

- Er is 78 keer een formele waarschuwing afgegeven. De stijging ten opzichte van het vorige schooljaar houdt verband met de toename van het aantal relatief verzuimprocessen.
- Er zijn 2 leerlingen naar Bureau Halt doorverwezen. Dit is een straf op maat. Een jongere komt dan niet direct in aanraking met het Openbaar Ministerie.
- Twee keer is er een proces-verbaal opgemaakt tegen een jongere wegens aanhoudend relatief schoolverzuim. Justitie bepaalt dan welke strafmaat er volgt.

Gemeente Druten

Vrijstellingen

In schooljaar 2021-2022 heeft de leerplichtambtenaar één beroep op vrijstelling ontvangen op grond van de lichamelijke en/of psychische ongeschiktheid van het kind om onderwijs te volgen (art. 5 onder a Lpw). Het beroep voldeed aan de eisen van de wet, waarna de vrijstelling van rechtswege tot stand kwam.

Een aanvraag voor extra vakantieverlof of aanvragen voor bijzonder verlof moeten ouders bij school neerleggen. De directeur neemt hierin een besluit.

Passend onderwijs

Sommige leerlingen hebben extra zorg nodig of zijn niet in staat om volledig onderwijs te volgen. Dan is het belangrijk om te kijken wat leerlingen wél kunnen. Het samenwerkingsverband adviseert scholen in het kader van passend onderwijs en scholen kunnen extra ondersteuning bieden. De rol van de leerplichtambtenaar is in deze om te kijken of het recht op onderwijs gewaarborgd wordt.

Naast de extra ondersteuning die scholen kunnen bieden, zijn er toch leerlingen die door hun specifieke zorgvraag een andere vorm van onderwijs ontvangen, bijvoorbeeld onderwijs in combinatie met een behandeling of dagbesteding.

Onderwijszorgarrangementen

De combinatie van onderwijs en zorg wordt landelijk nogal eens als een belemmering ervaren. Door de (financiële) schotten krijgen kwetsbare jongeren niet altijd het meest optimale onderwijszorgarrangement. Daarom is Adviesbureau BMC in opdracht van de ministeries van OCW en VWS vorig schooljaar met proeftuinen gestart, die in 2023 vervolgens zullen doorlopen in een experiment. De resultaten hiervan zullen de basis vormen voor het wijzigen van de wet– en regelgeving op dit vlak.

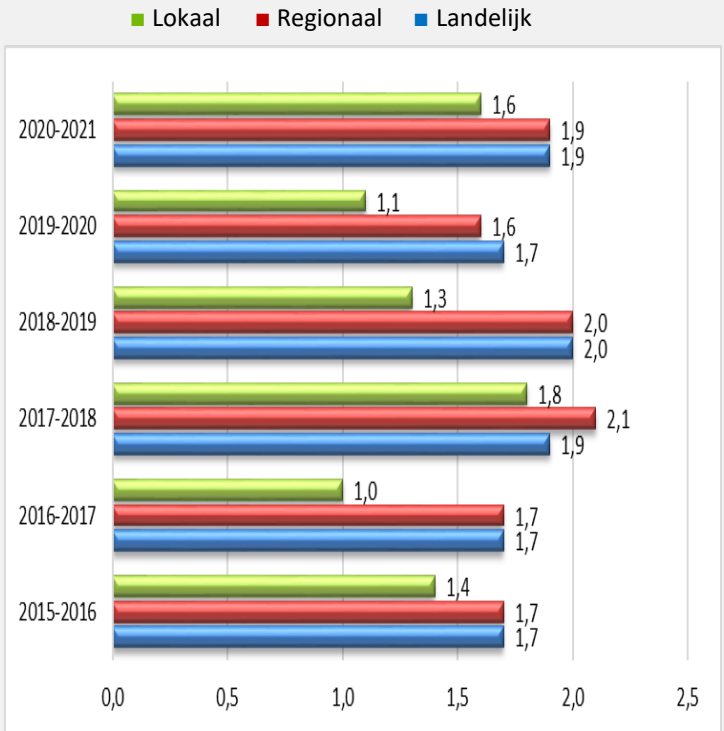
(Beleids)ontwikkelingen

- De leerplichtambtenaren van Druten, Beuningen en West Maas en Waal hebben in samenwerking met schoolbestuur Groeisaam en de schooldirecties een nieuw verzuimprotocol voor het primair onderwijs opgesteld, dat per 1 augustus 2022 in werking treedt. Alle PO-scholen in deze drie gemeentes zijn hierbij aangehaakt, m.u.v. SO De Kom in Druten. Deze school blijft aangesloten bij het verzuimprotocol van regio Nijmegen. Dit zou in de praktijk niet of nauwelijks tot verschillen in de uitvoering moeten leiden.
- Aan het einde van dit schooljaar zijn de leerplichtambtenaren van Druten en Wijchen, samen met hun collega's uit regio Nijmegen, voorgelicht over de implementatie van een nieuw leerlingenvolgsysteem. Het huidige systeem (JVS2) zal begin van het schooljaar 2022-2023 worden vervangen door JVS3, dat meer mogelijkheden biedt. Ook is het veel beter afgestemd op de MAS (zie pagina 3).
- Sinds 1 januari 2019 valt de gegevensverwerking door BOA's onder de Wet politiegegevens (Wpg). Eén keer in de vier jaar moet de verwerkingsverantwoordelijke een privacy audit (externe audit) uitvoeren. De leerplichtambtenaren van Druten en Wijchen (de WDW) zijn alle drie BOA-bevoegd en vallen hier ook onder. In het voorjaar van 2022 is er een externe audit uitgevoerd. De resultaten zijn nog niet bekend.

Voortijdig schoolverlaters

Wanneer een leerling de school zonder een startkwalificatie verlaat en ook niet doorstroomt naar een andere vorm van onderwijs, wordt er gesproken van een voortijdig schoolverlater (VSV'er). Verschillende factoren (bijvoorbeeld middelengebruik, psychische en/of lichamelijke problematiek, problemen in de opvoedsituatie, beïnvloeding van leeftijdsgenoten, conflictsituaties op school, motivatieproblemen) zijn risico's voor schoolverzuim en vergroten de kans dat jongeren voortijdig de school verlaten.

Na drie opeenvolgende jaren waarin het aantal VSV-ers in Druten daalde, is het percentage in schooljaar 2020-2021 gestegen van 1.1% naar 1,6% (van 18 naar 24 jongeren). Ondanks deze stijging ligt het percentage VSV'ers in Druten ruim onder de regionale en landelijke percentages (beide 1,9%). De stijging sluit aan bij de regionale en landelijke trend. Van de in totaal 24 voortijdig schoolverlaters in Druten komen er vier uit het voortgezet onderwijs en 20 uit het MBO. In verreweg de meeste gevallen gaat het om jongeren tussen 18 en 23 jaar. Uit een brief van de minister aan de Tweede Kamer blijkt dat de stijging te maken heeft met de aantrekkende arbeidsmarkt (liever geld verdienen) en de coronacrisis, die tot meer uitval leidde vanwege mentale problemen en verkeerde studiekeuzes.

De VSV-cijfers over schooljaar 2021-2022 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

Dit jaarverslag is een uitgave van de gemeente Druten. Het verslag is een gezamenlijk format van de gemeenten Beuningen, Heumen en werkorganisatie Druten-Wijchen. Op de inhoud rust een copyright. De redactie kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor eventuele fouten of onduidelijkheden.

Gemeente Druten